2

JAK FUNGUJE TRH

Ekonomika

- Ekonomika – sledování vlastních zájmů = systém
- Informace – ceny, fce:
  - Informační
  - Motivační
  - Alokační
- Základní předpoklad: racionální chování člověka
- Homo oeconomicus

Tržní síly

- Nabídka a poptávka jsou hybateli tržních ekonomik
- Moderní mikroekonomie je o nabídce, poptávce a tržní rovnováze
- Trh = skupina prodávajících a kupujících určitého produktu/služby
- Nabídka a poptávka odpovídají chování lidí a jejich vzájemné interakci na trhu

Trhy a konkurence

- **Nabídka** = prodávající
- **Poptávka** = kupující
- **Konkurenční trh** = trh, kde je hodně prodávajících a kupujících, takže nikdo nemůže ovlivnit tržní cenu (**DOKO**)

Konkurence

- **Dokonalá konkurence**:
  - produkce je identická
  - mnoho prodávajících a kupujících, takže nikdo nemůže ovlivnit tržní cenu
  - kupující a prodávající jsou **cenoví příjemci**
- **Monopol:**
  - = jeden prodávající = **cenový tvůrce**
- **Oligopol**
  - = několik prodávajících
  - ne příliš agresivní konkurence
- **Monopolistická konkurence**
  - = mnoho prodávajících
  - odlišitelná produkce
  - každý prodávající může stanovit cenu svého produktu

Poptávka (demand, D)

- **Poptávané množství** = množství určitého produktu, které jsou poptávající ochotni a schopni koupit
- **Zákon poptávky** = ceteris paribus, poptávané množství klesá s rostoucí cenou daného produktu
- **Poptávková křivka** = vztah mezi množstvím (Q) a cenou (P)

Příklad Karel a

Cena rohlíku (v Kč)	Poptávané množství (ks)
0	12
0,5	10
1	8
1,5	6
2	4
2,5	2
3	0

Karlova (= individuální) poptávková křivka

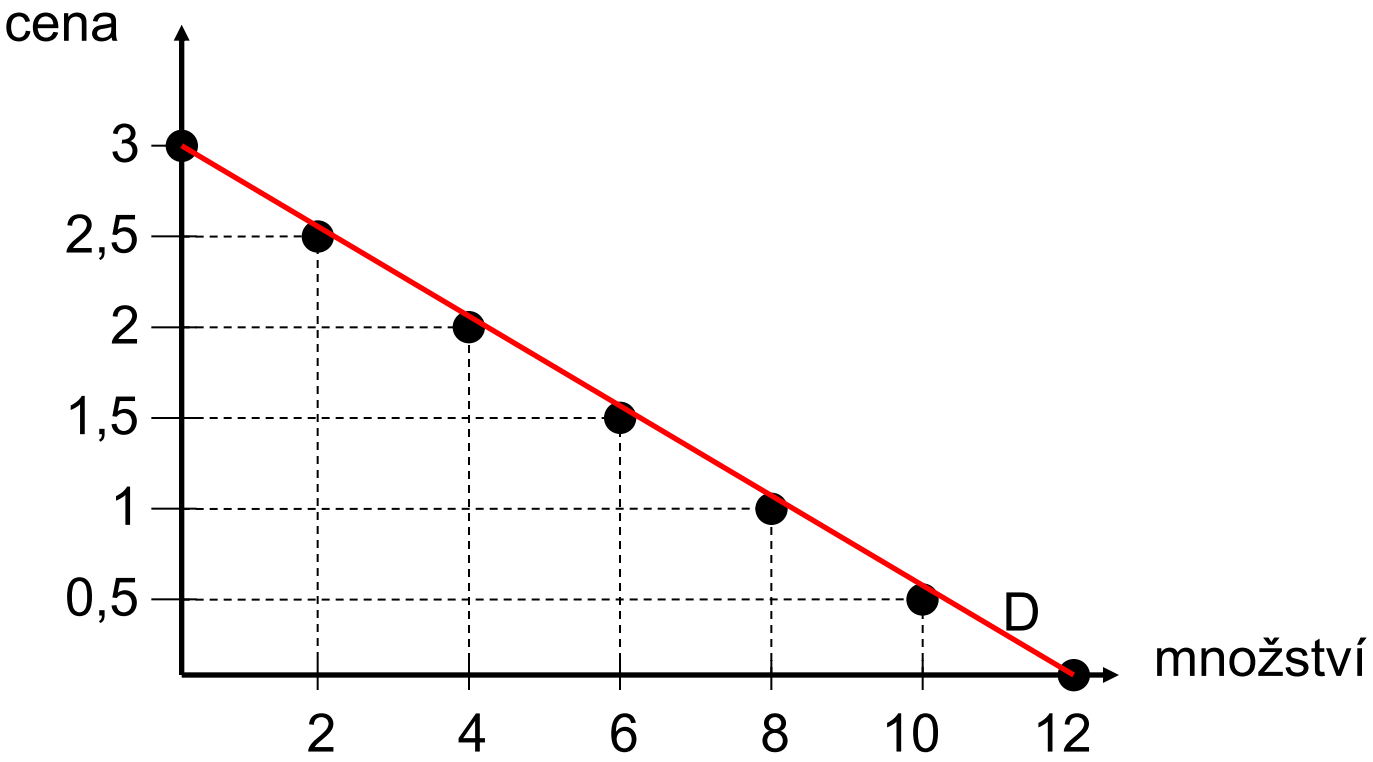

Tržní X individuální poptávka

- Tržní poptávka = souhrn všech individuálních poptávek po určitém zboží/službě
- Graficky: horizontální součet individuálních poptávkových křivek

Posun poptávkové křivky

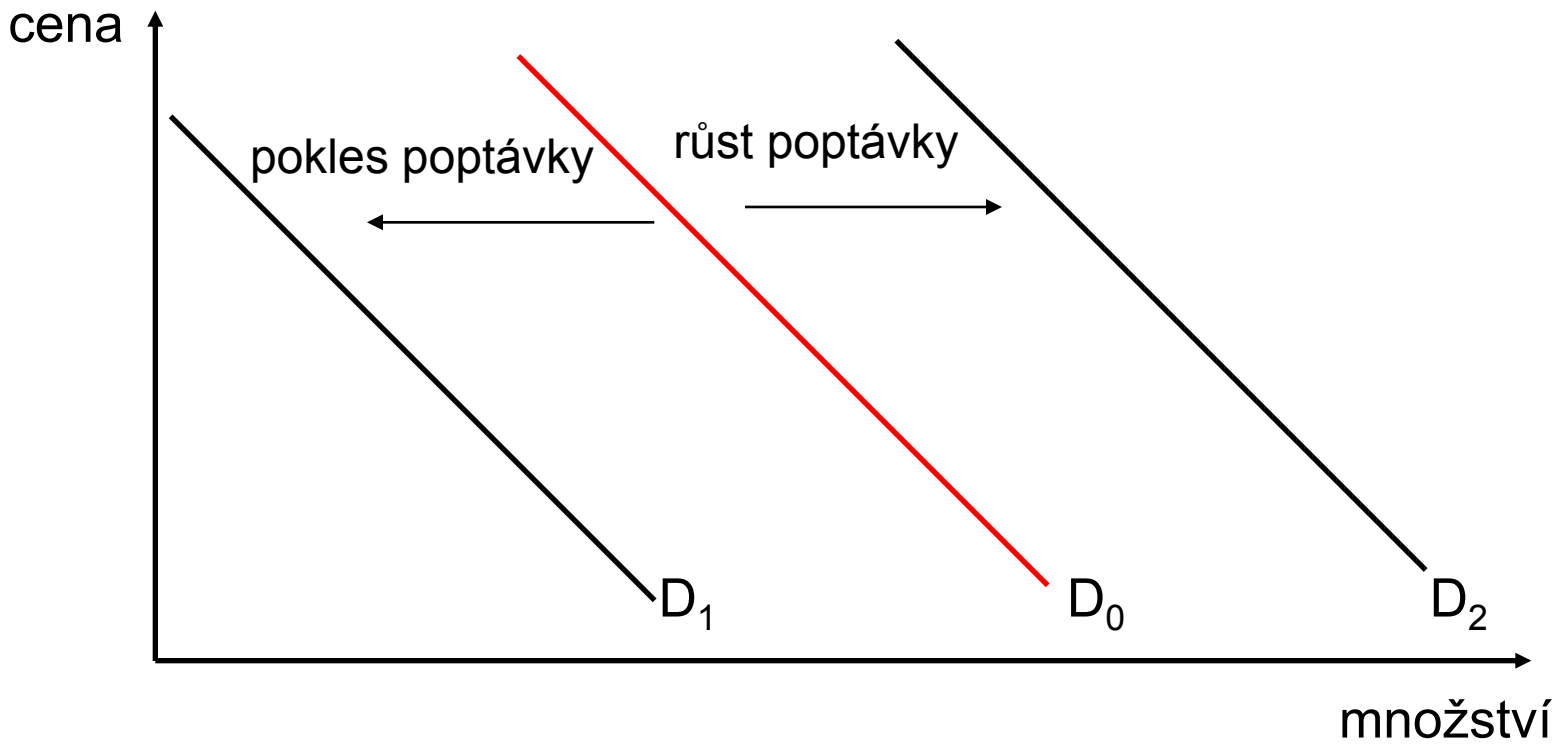

Co ovlivňuje kupujícího?

- Důchod spotřebitele
  - normální X podřadná produkce
- Ceny příbuzné produkce
  - substituty X komplementy
- Chutě
- Očekávání
- Počet spotřebitelů

Změna ceny dané produkce?

- Vyvolá změna poptávaného množství

= posun po křivce

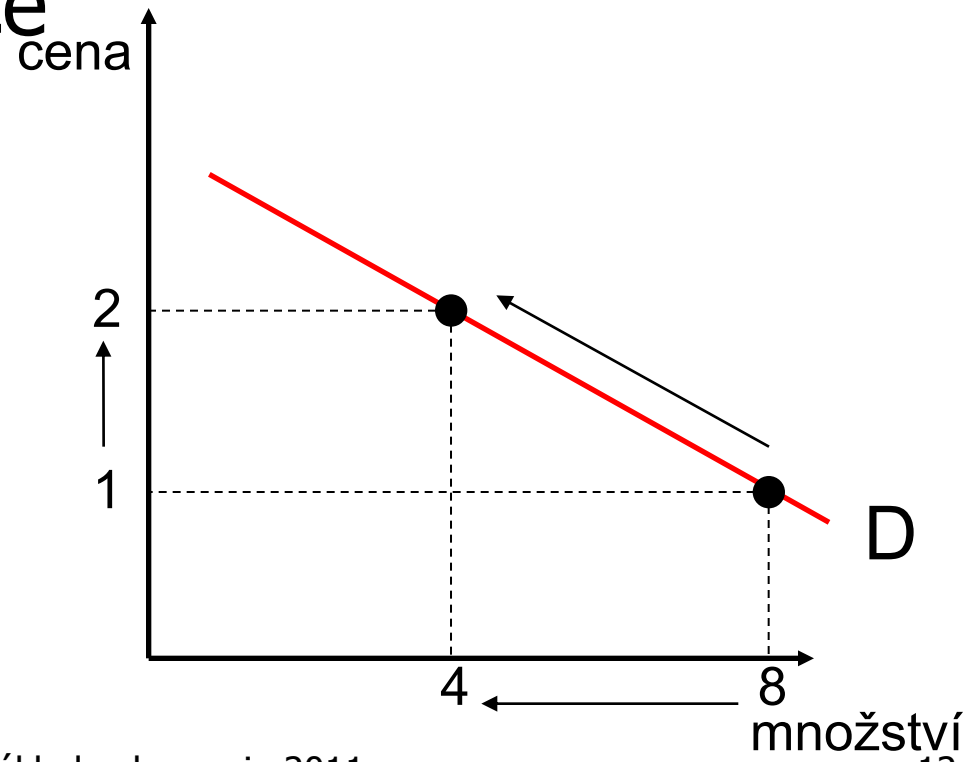

Závisí D na P nebo P na D?

- Př. zemědělec očekává **velkou úrodu**: **jaký to bude mít vliv na jeho příjmy?**
- Víc řepky = pokles její ceny
- Když klesne cena = růst poptávky po řepce = **růst její ceny**

VYSOKÁ ÚRODA a zároveň VYSOKÁ CENA?

Příklad ze života

Pivo zdraží, hospodští se bojí o zákazníky

Českobudějovicko - Chystané zdražení piva kvůli vyšší dani od nového roku vzbuzuje obavy hostinských. Už teď pozorují, že mnozí zákazníci se přesouvají při pití pěnivého moku od výčepů k teplu rodinného krbu.

http://jindrichohradecky.denik.cz/podnikani/pivo-zdrazi-hospodsti-se-boji-o-zakazniky20091004.html

Nabídka (supply, S)

- **Nabízené množství** = množství produkce, které jsou prodávající ochotni a schopni prodat
- **Zákon nabídky** = ceteris paribus, nabízené množství roste s rostoucí cenou daného produktu
- **Nabídková křivka** = vztah mezi množstvím (Q) a cenou (P)

Příklad:
Nabídka pekaře Housky

Cena rohlíku (v Kč)	Nabízené množství (ks)
0	0
0,5	0
1	1
1,5	2
2	3
2,5	4
3	5

Houskova (= individuální) nabídková křivka

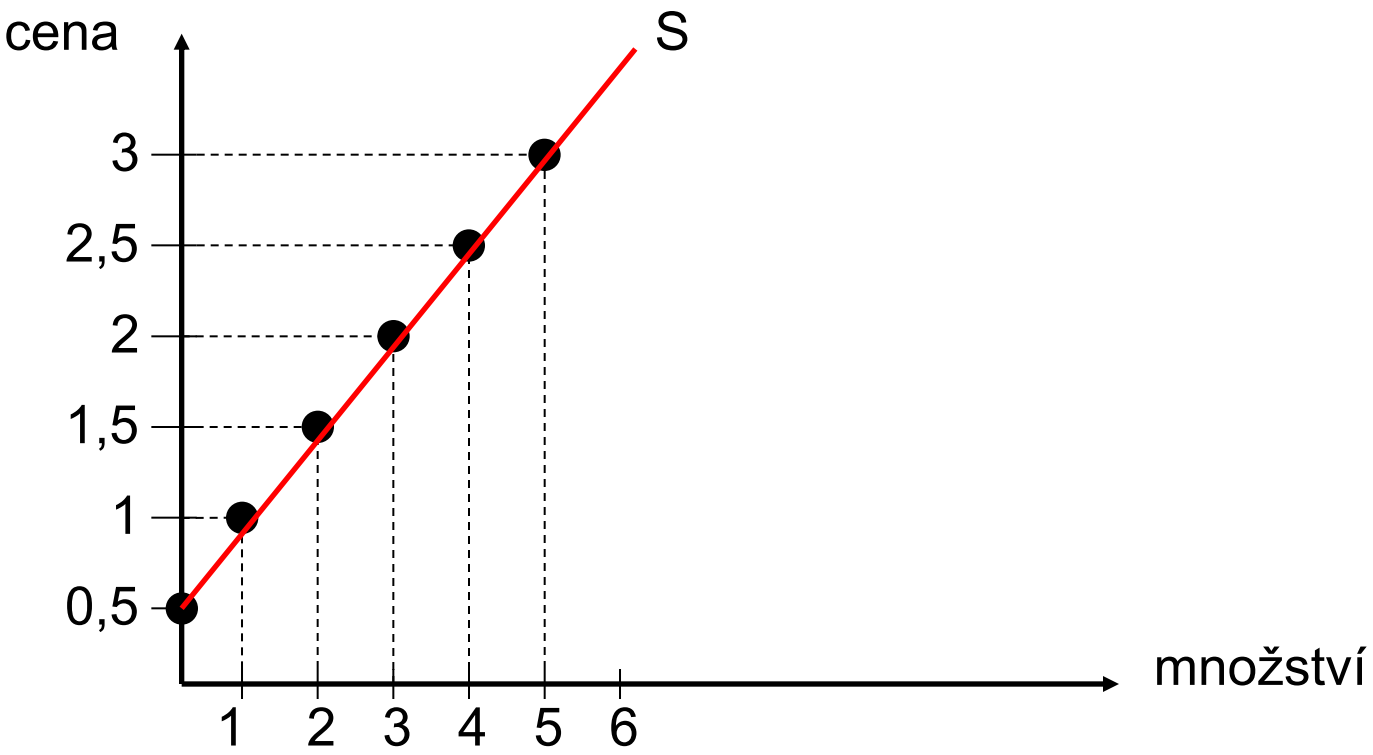

Tržní X individuální nabídková křivka

- Tržní nabídka = souhrn všech individuálních nabídek určité produkce/služeb
- Graficky: horizontální součet individuálních nabídkových křivek

Posun nabídkové křivky

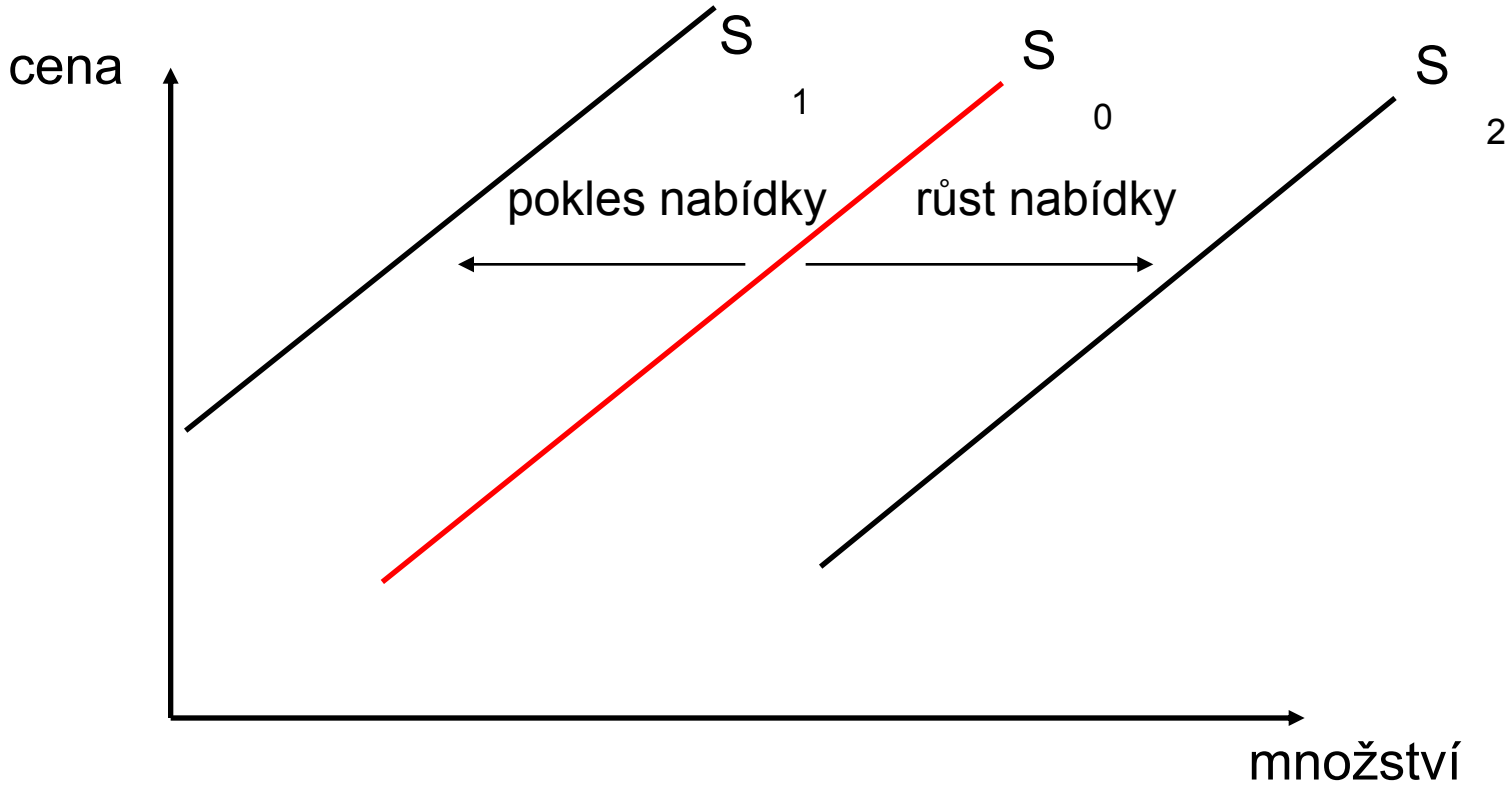

Co ovlivňuje prodávající?

- Cena vstupů
- Technologie
- Očekávání
- Počet prodávajících

Změna nabízeného množství

- Posun po nabídkové křivce
- Vyvoláno vším, co mění nabízené množství

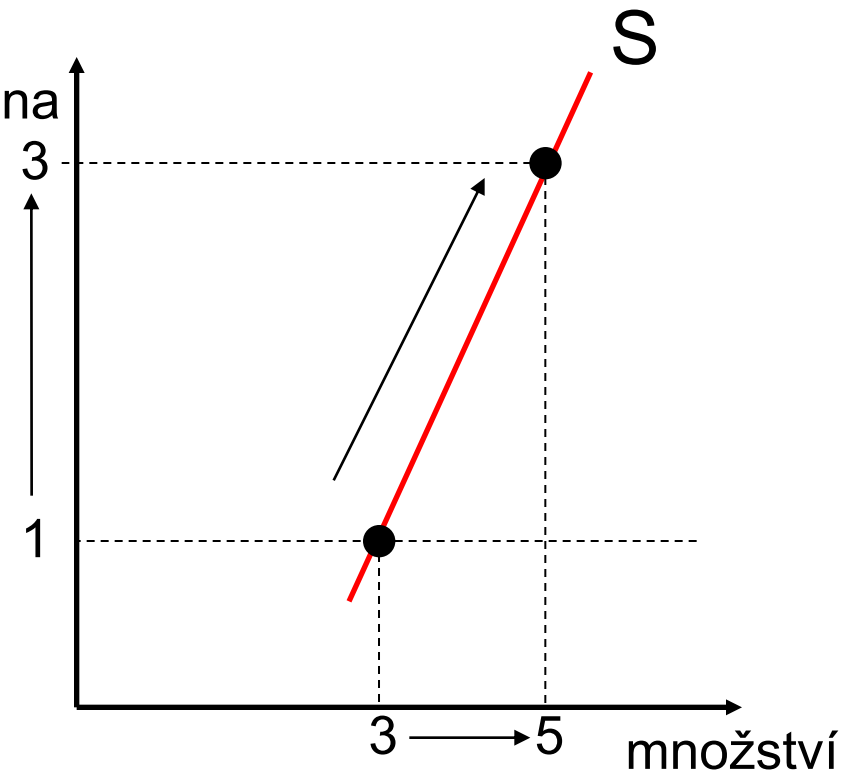

Příklad ze života

Zvyšování cen nafty nabralo v posledních týdnech na rychlosti. V podstatě každým dnem ceny stoupaly a překonaly i hranici 35 korun. Analytici dobré zprávy o poklesu nepřináší ani do budoucna. Většina dopravců tak kvůli vlastnímu přežití avizuje zvýšení cen svých výrobků a služeb.

http://www.podnikatel.cz/clanky/rekordni-ceny-nafty-cesti-dopravci-zdrazi/

Trh

- Rovnováha = situace, kdy cena dosáhla úrovně, kde jsou se poptávané a nabízené množství rovná
- Rovnovážná cena – odpovídá průsečíku S a D
- Rovnovážné množství – odpovídá průsečíku S a D

Nabídka a poptávka

za cenu 2 Kč se poptávané a nabízené množství rovná

Cena rohlíku (v Kč)	Poptávané množství (ks)
0	19
0,5	16
1	13
1,5	10
2	7
2,5	4
3	1

Cena rohlíku (v Kč)	Nabízené množství (ks)
0	0
0,5	0
1	1
1,5	4
2	7
2,5	10
3	13

Trh v rovnováze

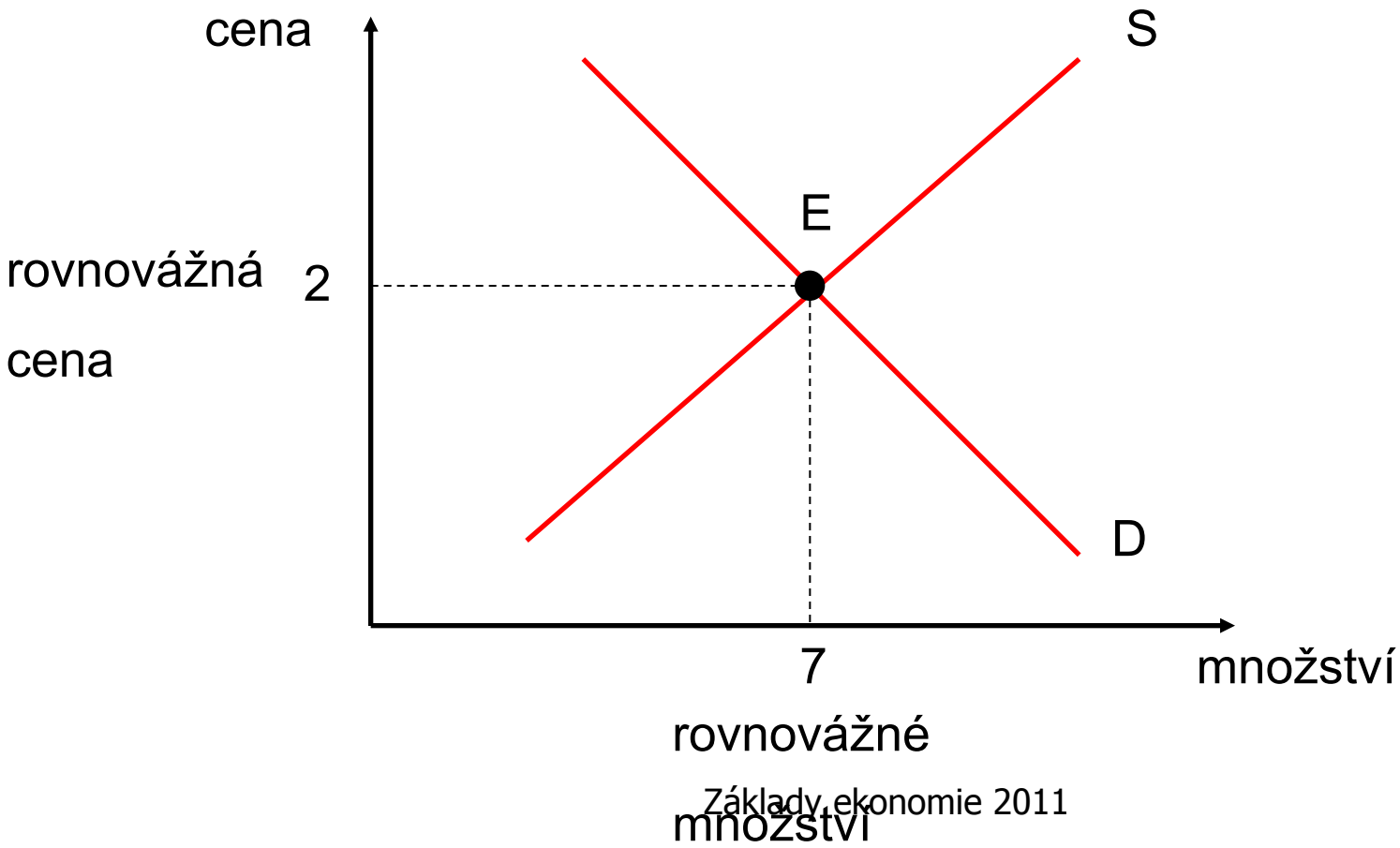

Nerovnováha trhu

- Přebytek:
  - Cena je vyšší než rovnovážná
  - Nabízené množství je vyšší než poptávané
  - Prodávající sníží cenu, aby víc prodali
- Nedostatek:
  - Cena je nižší než rovnovážná
  - Poptávané množství je vyšší než nabízené
  - Prodávající zvýší cenu, protože si to mohou dovolit

Trh v nerovnováze

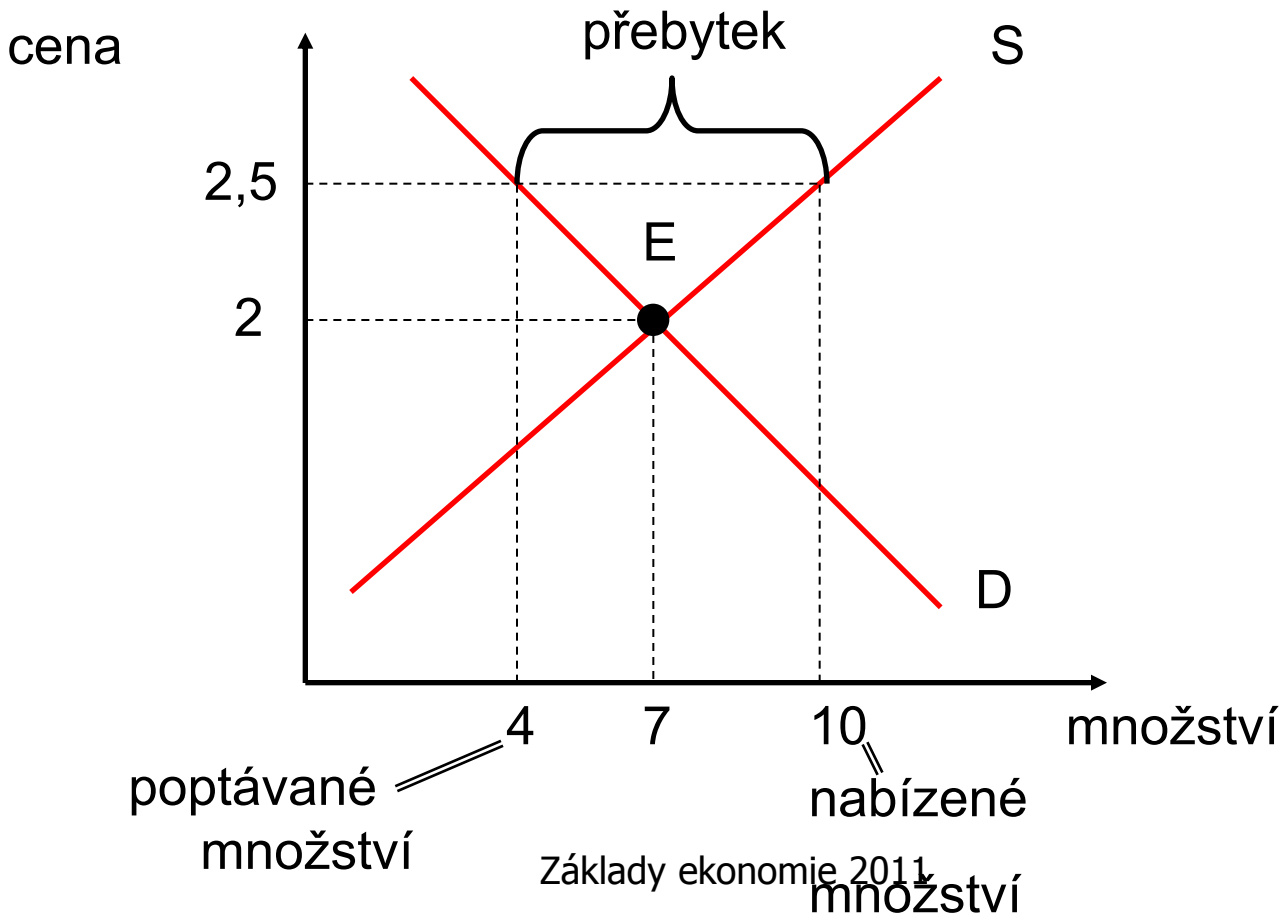

Zákon nabídky a poptávky

- Cena produkce se přizpůsobuje, čímž srovnává nabízené a poptávané množství
- Nutná podmínka: neregulovaný trh

Vliv státu

- „nespravedlivé ceny“
- **Cenový strop** = max. cena, za kterou může být prodáváno
- **Min. cena** = nejnižší cena, za kterou může být prodáváno
- Důsledek: přebytek X nedostatek

Cenový strop

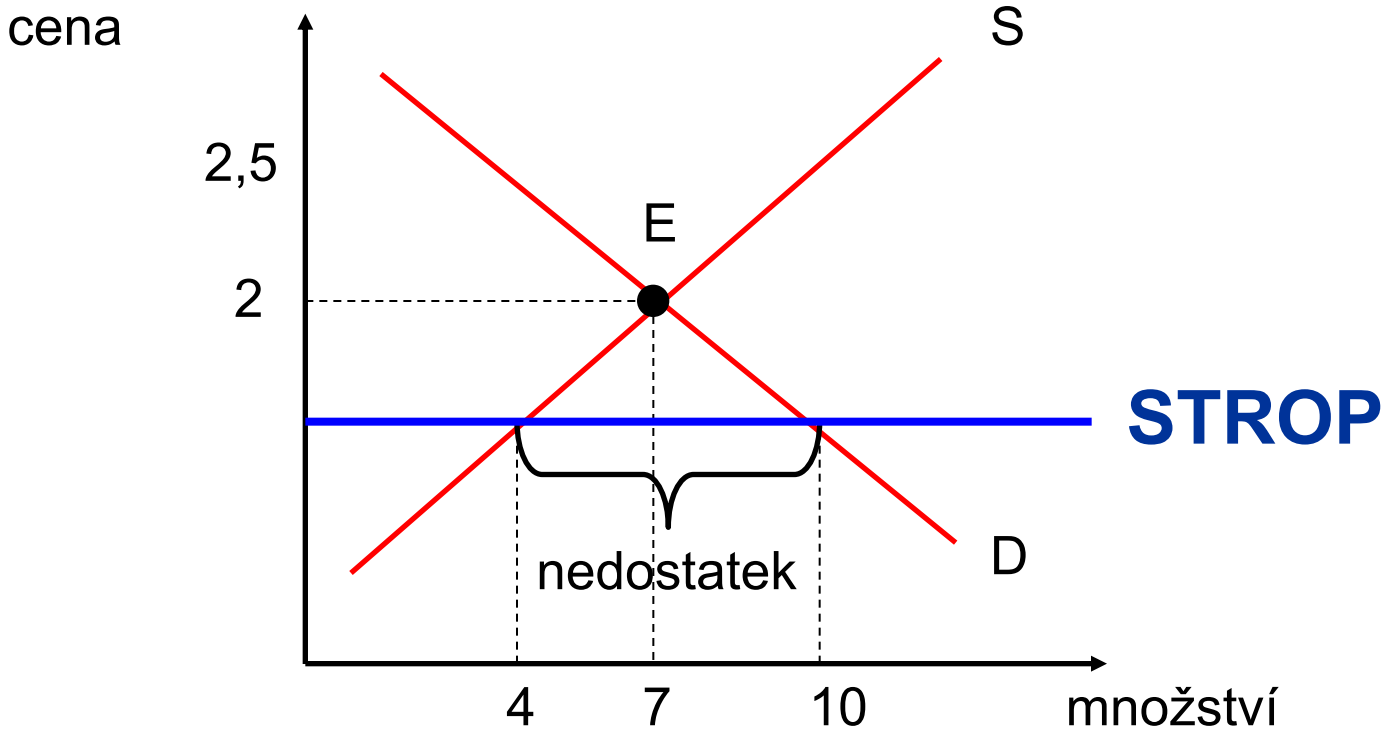

Subvence k ceně

- Mléko – rovnováha 6 Kč – 2000 ks
- Stát chce zajistit zemědělcům 6,50 Kč
- Znamená to připlacení 0,50 Kč na kus?
- NE!!!:

za vyšší cenu – nižší poptávané množství

Subvence k ceně

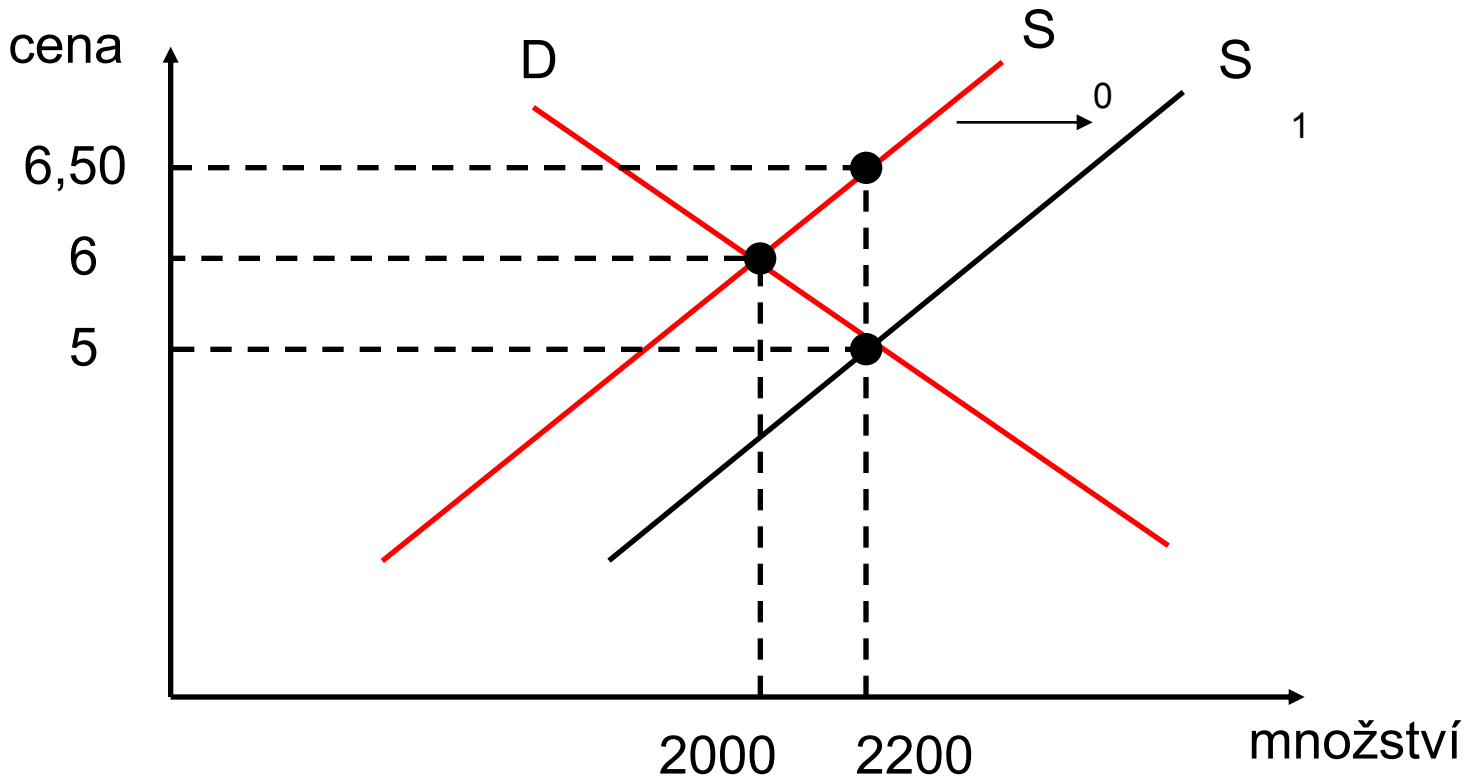

ČETBA

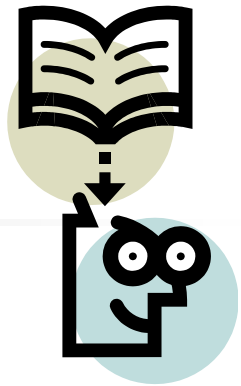

- KHOREL, T.: **Chcete vidět neviditelnou ruku trhu?**

http://www.libinst.cz/clanky.php?id=860